

Πανελλήνιες 2019

Προτεινόμενες απαντήσεις

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 7/6/2019

A. Περίληψη

Θεματικός άξονας: η ανάδειξη των δημοκρατικών αξιών

§1 Αφόρμηση: ο προβληματισμός των νέων επί του θέματος – τα ιδεώδη που διαμόρφωσαν το πλαίσιο της δημοκρατίας.

§2 Πρώτιστο ιδανικό η ανεκτικότητα που καταλύει το φανατισμό.

§3 Το ιδανικό της μη βίας που συμβάλλει στην ομαλή διαδοχή της εξουσίας και στην πολιτισμένη διευθέτηση των κοινωνικών αντιπαραθέσεων.

§4 Το ιδανικό του πλουραλισμού που οδηγεί βαθμιαία στον κοινωνικό εκσυγχρονισμό (αναφέρεται σχετικά η εξίσωση των δύο φύλων).

§5 Τελευταίο αυτό της συναδέλφωσης των λαών ως αναγκαία συνθήκη για την εξάλειψη αιματηρών πολέμων.

§6 Αδήριτη η ανάγκη συνειδητοποίησης της αξίας της αδελφοσύνης ως πανανθρώπινου αγαθού.

B1. α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Λάθος

B2. α. Η πρώτη περίπτωση επίκλησης στην αυθεντία εντοπίζεται στη δεύτερη παράγραφο (αναφορά στον Καρλ Πόπερ) και η δεύτερη περίπτωση στην Πέμπτη παράγραφο (αναφορά στον Χέγκελ και το έργο του «Φιλοσοφία της Ιστορίας»).

β. Και στις δύο περιπτώσεις ο συγγραφέας επιδιώκει να ενισχύσει την αποδεικτική αξία του επιχειρήματός του και να προσδώσει στα λεγόμενά του αξιοπιστία, εγκυρότητα, διαχρονική ισχύ και αντικειμενικότητα. Συγχρόνως, προβάλλει τη γνωστική του επάρκεια και τη βιβλιογραφική του ενημέρωση. Ειδικότερα, με την αναφορά του στη διδαχή του Καρλ Πόπερ στηρίζει την άποψή του περί ιδεολογικής σύγκρουσης μεταξύ του ιδανικού της μη βίας και της ειρηνικής εναλλαγής κυβερνήσεων. Όσο για την παράθεση της

σπουδαστήριο Κυριακίδης – Ανδρεάδης

εκτίμησης του Χέγκελ ότι η ιστορία αποτέλεσε ένα «απέραντο σφαγείο», με αυτή προσβλέπει στην ενδυνάμωση της θέσης του ότι η ιστορία του ανθρώπου είναι στην πραγματικότητα ιστορία αλληλοσφαγής και ότι καθίσταται αναγκαίο το ιδανικό της αδελφότητας, προκειμένου να θεμελιωθεί η δημοκρατία.

B3. α. διδαχή = διδασκαλία, συμβουλή, νουθεσία, θέση, άποψη, θεωρία

χλευασμού = κοροϊδίας, εμπαιγμού, λοιδορίας, διασυρμού

συμβίωσης = συνύπαρξης, συγκρωτισμού, συμπόρευσης, συνοίκησης

αντιπολιτεύεται = αντιμάχεται, αντιτίθεται, αντιτάσσεται, αντιστρατεύεται, εκθρεύεται, ανταγωνίζεται

β. Και στα δύο αποσπάσματα η λειτουργία της γλώσσας είναι ποιητική (ή: μεταφορική, ή: συνυποδηλωτική)

- απέραντο σφαγείο= χώρος/ πεδίο μαζικών θανάτων / εκτελέσεων / αιματοχυσίας / ανθρωποθυσίας
- φωτίζει την πορεία μας = δείχνει το δρόμο, μας καθοδηγεί, κατευθύνει τη δράση, σηματοδοτεί / καθορίζει την ανθρώπινη εξέλιξη

B4. α. 1. - Οι τυπικοί κανόνες της δημοκρατίας, που τόσο συχνά γίνονται αντικείμενο χλευασμού, εισήγαγαν για πρώτη φορά στην ιστορία τρόπους συμβίωσης που είχαν στόχο την επίλυση των κοινωνικών συγκρούσεων χωρίς τη χρήση βίας. (§3)

- Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος είναι τόσο περισσότερο αναγκαία σήμερα, που καθημερινά συνειδητοποιούμε αυτό το κοινό πεπρωμένο και θα έπρεπε να ενεργήσουμε με συνέπεια όσο υπάρχει ακόμα αυτή η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας. (§6)
(παραδείγματα υποτακτικού λόγου)

- 2.** - Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά; Και βέβαια χρειάζονται τα ιδανικά. Πώς όμως να μην πάρουμε υπόψη μας τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις που δημιούργησαν αυτούς τους κανόνες; Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε; (§1, χρήση πολλαπλών ερωτημάτων και α' πληθυντικού προσώπου)
- άκουσα να επαναλαμβάνεται (§1) / Ποτέ μου δεν ξεχνώ (§3, χρήση α' ενικού προσώπου, οικειότητα)

β. Η παρένθεση περιέχει μια πρόσθετη, διευκρινιστική πληροφορία (παράθεση του ξενόγλωσσου όρου που επεξηγεί τον αντίστοιχο ελληνικό) που θα μπορούσε να παραλειφθεί, χωρίς ν' αλλάξει το συνολικό νόημα της περιόδου.

γ. Η σύνταξη στη συγκεκριμένη φράση είναι ενεργητική. Μετατροπόμενη στην αντίστροφη της λαμβάνει την εξής μορφή: Μόνο από τη δημοκρατία επιτρέπεται (ή: επιτρέπονται) η διαμόρφωση κι η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων.

Γ. Παραγωγή Λόγου

Α' Ζητούμενο: Ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του.

- σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των πολιτικών ελευθεριών, ατομικός ή οργανωμένος αγώνας για την προάσκησή τους, έμπρακτη διαμαρτυρία σε περίπτωση καταπάτησής τους (διαδηλώσεις, απεργίες, προσφυγή στη δικαιοσύνη, κινητοποίηση μέσω των κοινωνικών δικτύων με σκοπό την αφύπνιση και την ανάπτυξη συλλογικής δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών παθολογιών)
- σεβασμός της άποψης των άλλων, συναινετικές διαδικασίες για την προώθηση πολιτικών και κοινωνικών θεσμών, εποικοδομητικός διάλογος
- σεβασμός της διαφορετικότητας και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
- γνώση του «ἄρχειν και ἄρχεσθαι», τήρηση των νόμων, συνειδητή συμμόρφωση στις κυρώσεις που απορρέουν από την παραβίασή τους, αξιοκρατική επιλογή εκπροσώπων
- υπεύθυνη συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες
- υπεύθυνη άσκηση του επαγγέλματος
- συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις
- συνειδητός ηθικός αυτοπεριορισμός
- ευγενική συμπεριφορά στο πλαίσιο της καθημερινής επαφής και συναλλαγής σε επαγγελματικό και διαπροσωπικό επίπεδο
- σφαιρική ενημέρωση και διαμόρφωση ολοκληρωμένης άποψης, τοποθέτηση σε δημόσια ζητήματα σε online συζητήσεις – ιστότοπους ανοικτού διαλόγου των πολιτών (fora) και δημοσκοπήσεις

Β' Ζητούμενο: Δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος

1. Πριν από όλα το σχολείο προσφέρει γνώσεις και διευρύνει τον νου, τη σκέψη. Και η δημοκρατική συνείδηση προϋποθέτει τη γνώση και την κρίση.
  - Πρόκριση της ποιοτικής γνώσης και αποφυγή της μηχανιστικής εκμάθησης και της παπαγαλίας.
  - Έμφαση στην ανθρωπιστική παιδεία και επικαιροποίησή της, ώστε να καλλιεργηθούν αρετές, όπως η υπευθυνότητα και ο σεβασμός, η επίγνωση του χρέους, η πρόταξη του συλλογικού συμφέροντος.
  - Εμπέδωση των αρχών της ισότητας της ελευθερίας και της αξιοκρατίας στη σχολική ζωή, δικαίωμα λόγου σε όλους τους μαθητές, μέσω του οποίου καλλιεργείται ο γόνιμος προβληματισμός και η αμφισβήτηση, φωτίζεται η αλήθεια, επιλύονται προβλήματα και χαράζεται κοινή στάση, αναπτύσσεται πνεύμα αντίστασης στις απόπειρες χειραγώγησης.
2. Μέσα στη σχολική κοινότητα το νέο παιδί εξοικειώνεται με την έννοια της συνεργασίας. Η συλλογική αντιμετώπιση των προβλημάτων είναι η κύρια ευθύνη κάθε δημοκρατικού πολίτη.

σπουδαστήριο Κυριακίδης – Ανδρεάδης

- Επαναθέσπιση των μαθητικών κοινοτήτων και δυνατότητα παρέμβασης τους στη διαμόρφωση της σχολικής πραγματικότητας με ιδέες και προτάσεις.
  - Αναβάθμιση του θεσμού της Βουλής των Εφήβων με περισσότερες συμμετοχές και δημοσιεύσεις των θέσεων των μαθητών στα μέσα ενημέρωσης με στόχο τη διαμόρφωση του δημοκρατικού φρονήματος και τη συνειδητοποίηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που πηγάζουν από το πολίτευμα.
- 3.** Το εκπαιδευτικό σύστημα εμπνέει το νέο άνθρωπο με ιδανικά, του εμφυσά αξίες, όπως ο σεβασμός στον άνθρωπο, η αγάπη στην ελευθερία, η κατανόηση και ανοχή, η ισότητα. Όλες αυτές οι αξίες είναι ακρογωνιαίοι λίθοι της δημοκρατίας.
- Καλλιέργεια των ιδεωδών της αλληλεγγύης και της κοινωνικής ευαισθητοποίησης (π.χ. επισκέψεις σε χώρους όπου διαμένουν πρόσφυγες – hot spot).
  - Διάδοση μαθητικών εφημερίδων, ηλεκτρονικών και μη, μέσω των οποίων ο μαθητής θα κάνει αισθητή την παρέμβασή του στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα (ελεύθερη έκφραση και ανταλλαγή ιδεών).
  - Συμμετοχή σχολείων σε εκδηλώσεις και ημερίδες που αφορούν ευρύτερα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα με ομιλητές εν ενεργεία πολιτικούς, μέλη της τοπικής αυτοδιοίκησης, φιλοσόφους, ειδικούς επιστήμονες.
- 4.** Καθώς το σχολείο μεταδίδει στο μαθητή τη συσσωρευμένη πείρα της ανθρωπότητας, τον μαθαίνει να σέβεται τις ρίζες του και να αποκτά το αίσθημα της ευθύνης για το μέλλον. Μόνο έτσι ένας μελλοντικός πολίτης μπορεί να αντιτέκεται σε τεχνικές χειραγώγησης, στη ρητορεία, στην προπαγάνδα, να διατηρεί την αυτονομία και τις αξίες του.
- Η γνώση της ιστορίας, της εθνικής συνέχειας, της πολιτιστικής ταυτότητας αποτελούν το αναγκαίο πλαίσιο της πολιτικής ευαισθησίας.
  - Ιστορική και κοινωνιολογική προσέγγιση της Δημοκρατίας μέσα από τα αντίστοιχα μαθήματα, που παρέχουν γνώσεις για τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς και τη λειτουργία του πολιτεύματος → κατανόηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων καθώς και δυνατοτήτων δραστηριοποίησης εντός μιας θεσμικά συντεταγμένης πολιτείας.
- 5.**
- οργάνωση και διεξαγωγή αγώνων επιχειρηματολογίας
  - ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου των Εφήβων
  - ενίσχυση των προγραμμάτων ανταλλαγής μαθητών και της συνεργασίας μαθητών και εκπαιδευτικών διαφορετικής πολιτισμικής κουλτούρας στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων (διαπολιτισμική διάσταση του σχολείου)
  - διοργάνωση και πραγματοποίηση εκπαιδευτικών επισκέψεων σε χώρους ανάπτυξης και έκφρασης της πολιτικής σκέψης (Βουλή, Ευρωκοινοβούλιο, Δήμοι – Νομαρχίες)
  - κίνητρα και επιβράβευση για συμμετοχή σε δράσεις που εξοικειώνουν τους μαθητές με την κοινωνία των πολιτών (εθελοντικά προγράμματα, επαφή με το έργο μη κυβερνητικών οργανώσεων)

**επιμέλεια: Καλαντζή Αλεξία
Παραρά Μάρω**